

Mar Reguant: «Quan cal fer polítiques públiques no et pots posar el mateix barret que el d'investigador. M'agrada ser sincera en els meus estudis»

Mar Reguant Ridó és economista. Investigadora al 70 % i professora el 30 % restant, és llicenciada en Ciències Econòmiques per la UAB. Doctorada el 2011 a l'Institut de Tecnologia de Massachusetts (MIT), va treballar quatre anys a la Universitat de Stanford i sis com a professora a la Universitat Northwestern de Chicago, on encara està vinculada. Durant un any i mig, des del maig del 2020, va formar part d'un equip d'assessors del govern d'Emmanuel Macron. Actualment treballa a la Barcelona School of Economics. Des del 2021 és consellera del Consell Assessor del Desenvolupament Sostenible de Catalunya.

Mar Reguant Ridó. Foto: Marc Prat

? Com vas poder estudiar als EUA?

? Mitjançant una beca de la Caixa de Pensions, creada expressament per a aquesta finalitat. La vaig demanar quan feia tercer de carrera. Un cop concedida vaig anar al MIT. Ara no hi tinc cap relació professional, però sí que mantinc un contacte sovintejat amb la directora de la tesi doctoral, Nancy Lin Rose.

Investigadora

? Per a qui investigues?

? Tinc una agenda pròpia de recerca, on puc triar l'objecte d'estudi. Com més irrellevant sigui la tria, menys finançament. Actualment, en el camp de l'energia hi ha molta feina, pels problemes que s'han creat amb la crisi energètica i el canvi climàtic. De vegades, tinc encàrrecs concrets. Així he treballat per al Califòrnia Air Resources Board, que és un organisme públic que redissenya el mercat de carboni de la compravenda d'emissions de Califòrnia. Als experts ens van demanar que

els proposéssim modificacions en aquest mercat i l'experiència va ser molt interessant: els vam presentar uns resultats molt acadèmics i sincers, on mostràvem les dificultats intrínseques de fer-ho ben fet. L'organisme va agafar l'informe i el va proposar com una modificació a la legislació. Bàsicament, dèiem que hi ha un preu al mercat de carboni, però moltes indústries el subsidien. Si al mercat el preu és de 70, per a elles és molt més baix, perquè si no es queixarien. En l'informe dèiem que els subsidis es poden justificar en certa manera, però que el nivell era massa alt, gairebé com si no hi hagués un preu de carboni. Van proposar-ho, però en dos minuts els *lobbies* s'ho van carregar. Vaig aprendre que quan cal fer polítiques públiques no et pots posar el mateix barret que el d'investigador. M'agrada ser sincera en els estudis.

? T'has de buscar el finançament?

? Hi ha dues possibilitats. La Universitat dona recursos per investigar i pel meu compte puc buscar altre finançament que em permet contractar estudiants que, alhora que aprenen, s'inicien en el món de la investigació i ens fan avançar. Ara dispo de una beca europea que és molt generosa, que em permet contractar estudiants per ensenyar-los els meus coneixements: eines d'ordinador, d'anàlisi de dades. Ara en tinc dos que acaben, l'un se'n va a París i l'altre a Tolosa de Llenguadoc, on faran el doctorat.

Macron

? Com va anar l'experiència d'assessorament pel govern Macron?

? Va ser molt interessant. El nostre encàrrec no era assessorar-lo en polítiques concretes, sinó donar-li línies estratègiques, que en el meu cas feien referència al canvi climàtic. Era repetir-li, com ja els ha dit tothom, que s'han de posar les piles perquè comencin a tirar més pel dret. El vaig veure bastant conscient del problema, que ja és molt (perquè n'hi ha que ni això), disposat a empènyer, però ara amb la crisi d'Ucraïna s'han fet enrere. Va tenir eleccions i de seguida va posar un subsidi a la gasolina per no perdre el govern, quan saben que no ens podem permetre aquest tipus de subsidis.

? En aquest context, amb quins d'altres assessors vas treballar?

? El premi Nobel francès Jean Tirole i l'economista belga Christian Gollier em van convidar a participar en la comissió. Gollier era el director de la Toulouse School of Economics, on vaig estar-m'hi un any i vam fer una bona amistat. Especialista en matèria del canvi climàtic, amb un llibre cabdal, que traduït vindria a dir *Entre la fi del mes i la fi del món*, explica que cal fer polítiques contundents de canvi climàtic, tot i que la gent s'enfadi, perquè si no es fan, és molt pitjor. L'informe per a Macron el liderava Jean Tirole, conjuntament amb Olivier Blanchard, execonomista en cap de l'FMI, exprofessor meu al MIT i a Tolosa. Tots ells em respecten i m'aprecien, així com els altres dos premis Nobel nord-americans Paul Krugman, expert en demografia i mercat de treball, i Peter Arthur Diamond, també exprofessor meu. Tirole i Blanchard van fer diverses reunions a porta tancada als ministeris. Nosaltres érem experts que els donaven eines perquè fessin la mediació. Recordo que m'hi vaig barallar per fer-los canviar el xip i penso que ho vaig aconseguir una mica. En vaig quedar bastant contenta.

? Paral·lelament, es va fer a França la Convenció Ciutadana del Clima. Amb quines conclusions?

? Es va proposar que per llei no es posés el termòstat a més de 18 °C a l'hivern o menys de 24 °C a l'estiu. Com a recomanació està bé, però com a obligació veig difícil que es pugui imposar. En general, la societat rebutja les obligacions. Però, al final s'haurà de fer perquè no ens quedarà més remei. M'ha sorprès molt, honestament, que amb la guerra d'Ucraïna no es fes més pedagogia dura, enlloc de pagar Putin en rubles el gas natural de Rússia. En situacions dramàtiques s'hauria de ser capaç de prendre decisions dramàtiques. Falta la valentia de dir les coses tal com són.

Foto: Marc Prat

Preus alts

? Com es pot reduir la contaminació i augmentar l'eficiència de les polítiques energètiques?

? Durant tot l'hivern se n'ha parlat molt arran dels preus tan alts del mercat majorista, amb moltes discussions interessades. Quan vaig escriure la tesi, no era una patata tan calenta, però em serveix per dir-hi la meua. D'entrada crec que els governs poden intervenir, però apliquen la solució fàcil de no canviar res i abaixar impostos perquè no es noti. De fet van abaixar els de l'electricitat, que eren elevadíssims per als consumidors, però no per als productors. Hi ha empreses petites, com Som energia, que de cop els fan pagar uns impostos que no estan cobrant. Han posat tots els petits contra les cordes, mentre que els grans fan el que els sembla. Des d'abans de la crisi, la nuclear i la hidràulica, que són de grans companyies, estan fent uns beneficis que no són seus. Es van construir en un marc regulat i quan es va fer la transició a la competència hi havia un mecanisme que regulava les nuclears, com a garantia que s'acabarien de pagar. Quan això va passar, es van quedar els beneficis i se les pagava de més a més. Quan els va sortir a retornar, ho van treure. Així, des del 2007 estem pagant a aquestes empreses uns diners que no són seus. Van fugir d'estudi i ara són milers de milions que s'estan embutxacant, segons els nostres càlculs.

? En aquestes circumstàncies què haurien de fer els governs?

? D'entrada, el que havien d'haver fet és no treure el que ja hi havia el 2007. La Comissió ho va parlar amb la Unió Europea i volien posar temporalment una mesura semblant a la que ja havia existit. Però la resposta va ser que anava contra el lliure mercat, quan ja hi era abans i ho van treure. Ara, estant intentant col·locar una mesura per l'estil.

«Des d'abans de la crisi, les nuclears i les hidràuliques, que són de grans companyies, estan fent uns beneficis que no són seus. S'estan embutxacant milers de milions»

? Com justifiquen la seva posició les grans empreses?

? Diuen que encara que el preu del mercat sigui tan alt han venut l'energia més barata. La trampa és que se l'han venut a elles mateixes. Ara s'està intentant posar una mica d'ordre per evitar el fet que les grans companyies es venguin l'energia entre elles. Al consumidor final li repercuteixen els preus tan elevats, de manera que tot queda a casa. Es va fer un primer intent al setembre, que no va servir de res, i ara un altre al maig, mitjançant un topall d'ingressos. El tema dels preus alts no és un problema espanyol, sinó que el gas natural ha estat caríssim durant tot l'hivern i amb la guerra d'Ucraïna ha empitjorat. Penso que hauríem de fer molt més contra el canvi climàtic. Els preus alts no em molesten. Ho han de ser i hem de ser conscients que l'energia no és tan barata com ens pensem. El que és inadmissible és que les nuclears i les hidràuliques es *forrin* a costa d'aquest preu alt del gas natural.

? Quines polítiques es poden fer?

? Es tracta de fer polítiques d'acompanyament en aquests preus alts i garantir una renda bàsica energètica. Des d'un punt de vista climàtic encara tractem l'energia com si fos regalada i agafem el cotxe per anar a qualsevol lloc. Als EUA es practica un malbaratament màxim. Per exemple, els edificis d'oficines tenen els llums oberts tota la nit, hi hagi o no algú dins. El consum per càpita energètic dels nord-americans és tres vegades el d'aquí. Senzillament, és una manca de cultura. Aquí, alguns consumim el mínim possible i d'altres tracten l'energia com si no valgués res. Tot plegat, molt relacionat amb la desigualtat: el mateix preu posa a una part de la gent contra les cordes i uns altres continuen tractant l'energia de manera inconscient. En definitiva, cal la renda bàsica energètica i fer pedagogia perquè no es pot consumir tanta energia.

? Qui mana al món?

? He arribat a la conclusió que ningú, perquè si algú realment manés no estaríem malbaratant l'energia com ho estem fent actualment. Els *lobbies* econòmics s'equivoquen perquè no surten els números. Les conseqüències del canvi climàtic ens les trobem cada vegada més a sobre, com ara la sequera que patim o les grans pluges, tot predit pels models matemàtics de canvi climàtic, que indiscutiblement anirà a més. En el discurs mediàtic s'aprofita tot, perquè cap tempesta en concret no es pot dir que és culpa del canvi climàtic, però en conjunt no hi ha cap mena de dubte de la crisi climàtica.

? Com a experta en el mercat elèctric, es valoren les teves aportacions al mitjans públics?

? A la tardor em van demanar com pintava la situació, quan els preus ja començaven a estar molt alts, i més en concret volien saber si faltaria gas a l'hivern. Els vaig dir que la probabilitat era baixa, però que el govern hauria de tenir un pla per si de cas. A l'hora de la veritat la meua opinió no es va emetre perquè els interessa que surti gent a tranquil·litzar la població. Cuiden els missatges que volen que rebem. Ho entenc, però els mitjans de comunicació s'haurien de centrar a explicar les coses tal com són.

Foto: Marc Prat

Cotxe elèctric

? Quina és la teva valoració sobre el cotxe elèctric?

? És menys dolent que el cotxe de gasolina i a dia d'avui més barat. El cicle de vida és més senzill de produir i no s'ha de mantenir tant. Sobrepassarà, ens agradi o no, el de gasolina. Això no vol dir que sigui gratis ni perfecte. Amb les bateries s'està investigant molt i són menys intensives. Es va començar fent servir minerals molt impactants, però ara es treballa per no llençar les bateries i reciclar-les. Amb innovació, l'impacte serà menor. Actualment el 40 % de les emissions del canvi climàtic provenen dels cotxes de gasolina i ja no ens ho podem permetre. Penso que continuarem fent el mateix que fèiem, però els cotxes enlloc de ser de gasolina seran elèctrics. El que hem de fer és canviar el model i tenir menys cotxes a casa. Els cotxes de gasolina ja no s'haurien de fabricar. És un tema delicat a Catalunya, on hi ha tota la xarxa d'empreses molt preparades per fer motors que veuen el cotxe elèctric com un de joguina per a gent gran. Serà traumàtic, però s'ha de repensar aquest microsystema des de zero. Des d'un punt de vista econòmic i mediambiental el cotxe tradicional ha quedat obsolet.

? En un món perfecte el cotxe de gasolina hauria de desaparèixer?

? Sí. Ens adonaríem que amb les emissions que fa el cotxe de gasolina i la contaminació que deixa, no ens val la pena, de tal manera que en un món perfecte, de cop es deixarien de fer. Amb tantes subtilitats, potser trigarem 50 anys i ens cal una guia que marqui unes pautes per anar més de pressa, de manera que sigui difícil tornar enrere. I el mateix passarà amb els edificis, on el gas natural s'encarirà i els inquilins optaran per l'electricitat.

? A l'estat espanyol hi ha poques mercaderies ferroviàries i un excés de camions per carretera?

? Efectivament, la xarxa de trens per a mercaderies és molt pobre i tant l'administració espanyola com la catalana tenen molt assumit que continuaran optant pel transport per carretera. Expandir la xarxa ferroviària és difícil, però hi ha línies com la de Martorell amb San Cugat, que va cap a Granollers, completament infrautilitzada. Havien de fer una escola de primària al costat de la via que no tira endavant perquè teòricament s'hi poden transportar mercaderies, però hi passa un tren molt de tant en tant. Tot un desgavell!

? Per què no s'ha de consumir tant?

? Perquè és més econòmic i millor per al medi ambient. Cal intentar consumir coses que durin més, amb la reflexió de veure si realment ho necessitem i quines són les conseqüències a nivell de residus i d'envasos.

Gas i carbó

? El gas natural és aberrant?

? És aberrant dir-n'hi energia verda, que és el que ha fet la Unió Europea. És clar que l'hauríem de deixar de fer servir com més ràpid millor. El que també és aberrant és voler fer creure a la gent que és net.

? Afirmes que el gas natural podria ser pitjor que el carbó?

? Estudis recents diuen que les emissions de metà contribueixen molt al canvi climàtic, més agudament, però que es dissipa més ràpid. Aquests escapaments de metà són més preocupants del que sembla i algunes investigacions arriben a dir que són bastant equivalents al carbó.

? Quina és actualment la producció mundial de carbó?

? Als EUA, amb el gas natural molt barat, la producció de carbó s'ha recuperat, tot i que ha baixat respecte a dècades anteriors. No tenen una política forta de canvi climàtic i encara en produeixen un percentatge substancial i fins i tot n'exporten. Al Regne Unit, la producció actual és residual com a Espanya. La diferència és que l'estat espanyol mai no havia tingut un carbó de qualitat ni competitiu per exportar. Concretament el de Cercs era estrepitosament dolent, de tal manera que les seves plantes de carbó van funcionar durant anys amb carbó importat. En general, a Europa el carbó encara és més barat que el gas, però amb el preu del carboni havia quedat residual. Al centre d'Europa, més concretament Polònia i Alemanya, encara tenen bastant carbó. Es calcula que un 30 % de la seva electricitat en prové. Amb la crisi d'Ucraïna se n'ha augmentat la producció.

? Així doncs queda clar que Europa hauria de prescindir del gas?

? I tant! Com més aviat millor. La crisi amb Rússia encara ho fa més palès. Entenc que no ho podem fer ara mateix, però no ens encanem.

? Les plantes fotovoltaïques i els aerogeneradors són el futur?

? Si, perjudiquen molt menys el medi ambient. L'impacte que pugui tenir un molí de vent no és comparable amb el que està tenint el canvi climàtic amb els boscos de Catalunya. Un és d'integració en el paisatge i l'altre de destrucció total del paisatge. En el futur, les plantes fotovoltaïques acabaran sent un recurs també pel paisatge, gràcies a les ombres que cada vegada seran més preuades fins i tot per al conreu. Seran un complement beneficiós per a la producció agrària.

? Què opines del màrqueting com a model econòmic?

? És un desastre absolut. Ha fet molt de mal. Hi ha opinadors que diuen que la publicitat hauria d'estar prohibida. A Instagram es fa molt màrqueting de coses sostenibles quan en realitat és el de sempre: una incitació a comprar un objecte que no faràs servir mai.

? Quina relació hi ha entre l'energia i la geopolítica?

? No sols en el context actual, sinó que des de fa anys, amb la crisi del petroli i la Unió Europea fundada amb la base del carbó i l'acer, l'energia i la geopolítica han anat juntes. Ara de cop i volta els blocs tornen a voler-se separar, amb l'energia com a part central del problema, ja que és com l'oli que ho engreixa tot. És clar que el conflicte d'Ucraïna és una guerra del gas.

El perfil

Foto: Marc Prat

Mar Reguant Ridó neix a Súria el 19 de març de 1984. El pare, també de Súria, és metge i ara està jubilat. La mare, Maria Àngels, de Callús, és mestra, ara també jubilada. La germana, Anna, és arquitecta i el seu germà Pau és professor d'institut. Estudia a Súria al col·legi Sant Josep de Calassanç, actualment Francesc Macià, d'on passa a l'IES Mig-Món. Va fer estudis no reglats de composició, història de la música i piano al Conservatori de Música de Manresa. A l'entrada de l'Auditori de Sant Francesc de Manresa hi havia explicat contes per als nens, activitat que va començar a diverses biblioteques públiques del Bages, "per superar la timidesa". Estudia a la Universitat Autònoma de Barcelona, on es llicencia en Economia el 2006. Per mitjà d'una beca ingressa a l'Institut de Tecnologia de Massachusetts (MIT) on es doctora amb una tesi dirigida per Stephen P. Ryan i Nancy Lin Rose, sobre els mercats elèctrics i de carboni, el 2011. Després ha treballat quatre anys a la Universitat de Stanford i sis més com a professora a la Universitat Northwestern de Chicago. Participa en diversos simposis i congressos relacionats amb el canvi climàtic, mercats elèctrics i poder de mercat i competència, arreu del món. Recentment ha treballat en indicadors de pobresa energètica i sobre el control intel·ligent de milions de consumidors.

Conviu en parella amb Martí Mestieri -que havia estat investigador a la Reserva Federal de Chicago, equivalent al Banc Central dels EUA, i ara és professor a la Pompeu Fabra-, amb qui tenen dos fills. La recerca en el camp de l'economia de l'energia i de l'entorn va fer que l'any 2017 rebés el 16è Premi Fundació Banc Sabadell a la investigació econòmica, que s'atorga anualment a un jove economista que despunti i com a premi a la seva trajectòria. Des del 29 de maig del 2020 i durant un any i mig va formar part d'un equip internacional d'assessors del govern francès que presideix Macron, en matèria de canvi climàtic, a proposta dels científics Jean Tirole i Christian Gollier. Viu a Bellaterra i actualment treballa a la Barcelona School of Economics (BSE), una institució fundada per la Universitat Pompeu Fabra (UPF), la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), el Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) i el Centre de Recerca en Economia Internacional (CREI). Des del 2021 és consellera del Consell Assessor

del Desenvolupament Sostenible de Catalunya (CADS), que assessora la Generalitat. Continua treballant com a professora associada a la Universitat Northwestern de Chicago i investigadora associada al National Bureau Research i al Centre for Economic Policy Research. Des del 2021 dirigeix el programa CEPR IO. Entre els seus articles cal esmentar: *Climate Change Uncertainty Spillover in the Macroeconomy. The Short-run and Long-run Effects of Covid-19 on Energy and the Environment*, amb Kenneth T. Gillingham, Christopher R. Knittel, Jing Li i Marten Ovaere; *Pass-through of Emissions Costs in Electricity Markets*, amb Natàlia Fabra (American Economic Review, 2014), i *Report on Climate Change*, amb Christian Gollier, de l'informe *The major future economic challenges*, amb Olivier Blanchard i Jean Tirole (2021).